

**Комунальний заклад Львівської обласної ради
«Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Кафедра освітньої політики**

Освітня програма підвищення кваліфікації керівників закладів загальної
середньої освіти та їх заступників

**Успішне подолання освітніх втрат: алгоритм для
шкільної адміністрації**

Освітня програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні кафедри освітньої політики
(протокол №6 від 13.06. 2024 р.)

Завідувач кафедри

Христина ЧУШАК

Освітня програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною
радою

(протокол № 4 від 04.07.2024 р.)

Голова науково-методичної ради

Павло ХОБЗЕЙ

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Найменування: Освітня програма підвищення кваліфікації керівників закладів загальної середньої освіти та їх заступників «Успішне подолання освітніх втрат: алгоритм для шкільної адміністрації».

Розробники: завідувачка кафедри освітньої політики, доцентка, кандидатка політичних наук Чушак Х.Я., докторка наук із держ. управління, професорка кафедри освітньої політики Шиян О.І., докторка економічних наук, професорка кафедри освітньої політики Гургула Т.В., кандидат фізико-математичних наук, професор кафедри освітньої політики, Хобзей П.К., доцентка кафедри освітньої політики, кандидатка педагогічних наук, Барна М.М.

Мета: надати керівникам закладів загальної середньої освіти та їх заступникам знання, вміння та інструменти для ефективного подолання освітніх втрат та забезпечення високої якості освіти. Курс допоможе розробити практичну стратегію з урахуванням: рішень, поінформованих міжнародними та загальноукраїнськими дослідженнями; загальношкільного підходу; необхідного професійного розвитку педагогічних працівників.

Вид: навчання за програмою підвищення кваліфікації.

Напрямок:

- розвиток управлінської компетентності;
- формування професійних компетентностей у відповідності до професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти».

Обсяг: 36 годин (1,2 кредити ЄКТС).

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (очно-дистанційна).

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться:
компетентність стратегічного управління персоналом (А3);
компетентність забезпечення якості освітньої діяльності та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти (Б1);
компетентність організації діяльності закладу освіти на засадах зовнішньої системи забезпечення якості освіти (Б2);
лідерська (В1);
компетентність педагогічного, соціального та мережевого партнерства (В3).

Місце (місця) надання освітньої послуги: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», заклади освіти Львівської області.

Очікувані результати навчання:

у результаті навчання на курсі слухач(ка):

- забезпечує організацію якісного освітнього процесу (Б1.1) з акцентом на подолання освітніх втрат;
- аналізує та враховує отримані результати заходів системи зовнішнього забезпечення якості освіти шляхом вдосконалення освітнього та управлінського процесів (Б2.2.У1);
- здійснює моніторинг освітніх запитів і потреб у розвитку професійної майстерності педагогічних працівників (А3.2.У2) у контексті роботи з освітніми та навчальними втратами;
- використовує різні форми, засоби і стратегії комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки учнів в освітньому процесі (В3.3.У2) задля подолання навчальних втрат.

Вартість (у разі встановлення): безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за замовленнями місцевих органів управління освітою.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації: сертифікат.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Організаційно-інтеграційне заняття

Час за робочою навчальною програмою: П-2.

План практичного заняття:

1. Реєстрація учасників.
2. Ознайомлення з програмою та календарно-тематичним плануванням курсу.
3. Формування очікувань учасників.

Модуль 1. Відновлення освіти після кризи: виклики та шляхи подолання

Час за робочою навчальною програмою: Л-4, П-2.

Тема 1.1. Подолання освітніх втрат та повоєнна відбудова: відновлення освіти після кризи: Л-2

План лекційного заняття:

1. Виклики в освітній сфері після криз: пандемії та повномасштабної війни
2. Проблеми дистанційного навчання та їх наслідки.
3. Зниження рівня навчальних досягнень учнів.
4. Психологічні та соціальні проблеми серед учнів та вчителів.
5. Проблеми з доступом до технологій та інтернету.
6. Шляхи подолання викликів та стратегії відновлення.

Тема 1.2. Діагностика освітніх і навчальних втрат. Україна в світовому контексті

Час за робочою навчальною програмою: Л-2, П-2.

План лекційного заняття:

1. Огляд досліджень рівня навчальних досягнень молоді шкільного віку у глобальному контексті
2. Порівняння різних підходів до діагностики освітніх втрат на рівні школи
3. Стан освіти в Україні після кризових подій: що нам кажуть дослідження
4. Читацька й математична грамотність школярів в Україні та світі

План практичного заняття:

1. Загальношкільний підхід до роботи освітніми / навчальними втратами.
2. Моніторинг та оцінювання навчальних втрат на рівні ЗЗСО.
3. Співпраця з батьками та громадськими організаціями задля подолання втрат

Модуль 2. Практична реалізація стратегії подолання освітніх втрат на рівні ЗЗСО

Час за робочою навчальною програмою: Л-8

Тема 2.1. Подолання освітніх та навчальних втрат: алгоритм дій адміністрації школи

Час за робочою навчальною програмою: Л-4.

План лекційного заняття:

1. Управлінські стратегії: планування та моніторинг процесу відновлення.
2. Роль адміністрації школи у підготовці педагогічного колективу до роботи з навчальними втратами.
3. Залучення батьків та громадськості до процесу подолання навчальних і освітніх втрат.
4. Соціальна та психологічна підтримка. Програми підтримки психічного здоров'я для учнів та вчителів.
5. Створення дружнього та підтримуючого навчального середовища.

Тема 2.2. Професійний розвиток та підтримка педагогічних працівників задля подолання освітніх втрат серед учителів

Час за робочою навчальною програмою: Л-4.

План лекційного заняття:

I

1. Освітні втрати серед вчителів.
2. Рефлексія та професійний саморозвиток як засіб роботи з освітніми втрами педагогічного колективу.
3. Інтервізія як міжколегіальний спосіб групового навчання з метою покращення професійних компетентностей та ефективності здійснення освітньої діяльності.

II

1. Ефективні педагогічні стратегії роботи з навчальними втратами.
2. Підготовка педагогічного колективу до їх упровадження: навчання, супервізія, професійні спільноти.

Модуль 3. Робота з навчальними втратами у школі: практичні рекомендації

Час за робочою навчальною програмою: П-8.

дві теми на вибір куратора курсу

Тема 3.1. Робота з ДСБСО як інструмент подолання навчальних втрат

Час за робочою навчальною програмою: П-4.

План практичного заняття:

1. Моніторинг “Що ми знаємо про Державний стандарт базової середньої освіти”.
2. Структура ДСБСО. Загальні та конкретні результати. Роль орієнтирів для оцінювання.
3. ДСБСО як єдиний нормативний документ, який визначає навчальні досягнення здобувачів освіти на рівні базової середньої освіти.

4. Як працювати з ДСБСО для моніторингу та подальшого подолання навчальних втрат (практикум).

Тема 3.2. Подолання освітніх втрат і формування математичної грамотності через конструювання уроку відповідно до вимог НУШ

Час за робочою навчальною програмою: П-4.

План практичного заняття:

1. Стан сформованості математичної грамотності учнів середньої школи відповідно до українських та міжнародних досліджень.
2. Засоби роботи з розвитком математичної грамотності на рівні базової середньої освіти.
3. Зміни підходів до конструювання уроків математичної галузі відповідно до вимог НУШ та задля розвитку математичної грамотності учнів.

Тема 3.3. Подолання навчальних втрат через проєктний підхід

Час за робочою навчальною програмою: П-4.

План практичного заняття:

1. Проєктний підхід та розвиток ключових компетентностей: міжнародний та український досвід.
2. Головні засади проєктного підходу задля розвитку ключових компетентностей у 1-6 класах.
3. Сценарії проєктів для розвитку громадянських та соціальних компетентностей.
4. Сценарії проєктів для розвитку математичних та природничих компетентностей.
5. Дискусія: що має вміти та розуміти вчитель, який впроваджує проєктний підхід задля подолання навчальних втрат.

Круглий стіл “Стратегії відновлення освіти”

Час за робочою навчальною програмою: П-6 (очно)

План круглого столу:

1. Презентація практичних завдань учасниками курсу.
2. Рекомендації до представлених стратегій.
3. Обговорення проблемних питань.
4. Сесія запитань і відповідей.
5. Підсумок навчання.

Практичне завдання: створити стратегію подолання освітніх втрат на рівні свого ЗЗСО з урахуванням загальношкільного підходу (залучення педагогічних працівників, здобувачів освіти, їхніх батьків / опікунів, громади, громадських організацій).

(4 години самостійної роботи).

Підсумкове тестування та рефлексія:

Час за робочою навчальною програмою: самостійна робота - 2 години

Контроль за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, індивідуальне та фронтальне опитування, на лекціях – експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних питань з теми.

Оцінювання розглядається як засіб одержання зворотної інформації про результативність підвищення кваліфікації та внесення коректив у методику роботи зі слухачами курсів. Оцінювання вербальне.

III. РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

<i>Зміст модулів</i>	<i>Кількість годин</i>			
	<i>Усього</i>	<i>Лекції</i>	<i>Практичні</i>	
Організаційно-інтеграційне заняття	2		2	
Модуль 1. Відновлення освіти після кризи: виклики та шляхи подолання	6	4	2	
Тема 1.1. Подолання освітніх втрат та повоєнна відбудова: відновлення освіти після кризи	2		2	
Тема 1.2. Діагностика освітніх і навчальних втрат. Україна в світовому контексті	4	2	2	
Модуль 2. Практична реалізація стратегії подолання освітніх втрат на рівні ЗЗСО	8	4	4	
Тема 2.1. Подолання освітніх та навчальних втрат: алгоритм дій адміністрації школи	4	4		
Тема 2.2. Професійний розвиток та підтримка педагогічних працівників задля подолання освітніх втрат серед учителів	4	4		
Модуль 3. Робота з навчальними втратами у школі: практичні рекомендації <i>2 теми на вибір куратора</i>	8		8	
Тема 3.1. Робота з ДСБСО як інструмент подолання навчальних втрат	4		4	
Тема 3.2. Подолання навчальних втрат і формування математичної грамотності через конструювання уроку відповідно до вимог НУШ	4		4	
Тема 3.3. Подолання навчальних втрат через проєктний підхід	4		4	
<i>Підсумкове тестування</i>	1			1
Завдання: План роботи ЗЗСО з освітніми втратами	4			4
Круглий стіл “Стратегії відновлення освіти”. Обговорення та рекомендації	6		6	
<i>Рефлексія</i>	1			1
Всього годин:	36	8	22	6

КОРИСНІ РЕСУРСИ

Закон України про освіту (2017): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
Закон України про повну загальну середню освіту (2020):
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

Нова українська школа: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
Нова українська школа: концептуальні засади (2016):
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>

Про затвердження плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа”: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2017-%D1%80>

Державний стандарт базової середньої освіти (2021):
<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>

Професійний стандарт за професіями "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)":
<https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-vchitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyi-osviti>

Професійний стандарт "Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти":
<https://osvita.ua/doc/files/news/844/84426/Nakaz-568-zatverdzh-standartu-keriv-22-0.pdf>

Результати дослідження PISA (2018):
<http://testportal.gov.ua/2019/12/03/rezultaty-pisa-svoyeridnyj-dorogovkaz-dlya-pidvyshhennya-yakosti-natsionalnoyi-osvity/>

Результати дослідження PISA (2022): <https://testportal.gov.ua/pisa-2022-rezultaty-oprylyudneno/>

Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат. МОН, ЮНІСЕФ, 2023.
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2023/07/31/Unicef.Immediat.actions.frame.proofreading.ua.1-31.07.2023.pdf>

Як компенсувати «освітні втрати»: рекомендації для органів влади, засновників і директорів закладів освіти. ДСЯО. 2023. <https://sqe.gov.ua/yak-kompensuvati-osvitni-vtrati-rek/>

Рекомендації слухань на тему: "Освітні втрати й освітні розриви на рівні загальної середньої освіти: вимірювання та механізми подолання" Комітету з питань освіти, науки та інновацій ВРУ
<https://kno.rada.gov.ua/uploads/documents/38605.pdf>

Ганна Бичко, Василь Терещенко. Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи подолання. Київ, УЦОЯО, 2023: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/Learning-losses_Ukraine.pdf

Ігор Хворостяний. Подолання освітніх втрат з української мови та літератури. Методичні рекомендації та приклади уроків. <https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/Buklet-22Podolannya-osvitnih-vtrat22-2.pdf>

Діагностика та компенсація освітніх втрат у загальній середній освіті України : методичні рекомендації. Київ: Педагогічна думка, 2023. https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/10/Osvitni_vraty.pdf

Таміла Яценко та ін. Українська література. 5 клас: експрес-курс подолання освітніх втрат: практичний порадник. Київ : Педагогічна думка, 2023. 58 с. <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/11/UKR-LIT-5-kl.-EKSPRES-KURS-OSVITNI-VTRATY.pdf>

Діагностика та механізми подолання втрат у навчанні молодших школярів. Методичні рекомендації. Київ : Інститут педагогіки НАПН України, 2023. <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/09/Diahnostyka-ta-mekhanizmy-podolannia-vtrat-u-navchanni-3.pdf>

“Ідеального інструменту подолання освітніх втрат не існує, але можна комплексно використовувати найкращий досвід”, – Тетяна Вакуленко <https://nus.org.ua/articles/idealnogo-instrumentu-podolannya-osvitnih-vtrat-ne-isnuye-ale-mozhna-kompleksno-vykorystovuvaty-najkrashhyj-dosvid-tetyana-vakulenko/>

Літні школи для подолання освітніх втрат: наскільки це ефективно <https://nus.org.ua/news/litni-shkoly-dlya-podolannya-osvitnih-vtrat-naskilky-tse-efektyvno/>

Чи спрацювала програма тьюторства для надолуження освітніх втрат у Британії та чи стане цей досвід у пригоді Україні <https://nus.org.ua/articles/chy-spratsyuvala-programa-tyutorstva-dlya-nadoluzhennya-osvitnih-vtrat-u-brytaniyi-ta-chy-stane-tsej-dosvid-u-prygodi-ukrayini/>

Усе про освітні втрати: ефективні методики та алгоритми для вчителя. Підбірка публікацій на сторінці ГО "Освіторія" <https://osvitoria.media/experience/vse-pro-osvitni-vraty-efektyvni-metodyky-ta-algorytmy-dlya-vchytelya/>

Наздоженемо: курс про подолання освітніх втрат для освітніх управлінців. Безплатний курс для директорів та завучів закладів загальної середньої освіти <https://osvitoria.university/courses/nazdojenemo-upravlinци/>

Наздоженемо: міні-курс про подолання освітніх втрат для учителів. Безплатне навчання для підвищення кваліфікації вчителів 5-11 класів усіх освітніх галузей <https://osvitoria.university/courses/nazdojenemo-bazovyi-kurs/>

Наздоженемо: курс про подолання освітніх втрат з математики. Безплатний курс для вчителів математики <https://osvitoria.university/courses/nazdojenemo-math/>

Наздоженемо: курс про подолання освітніх втрат у початковій школі. Безплатний курс для вчителів початкової школи <https://osvitoria.university/courses/nazdojenemo-pochatkova/>

Наздоженемо: курс про подолання освітніх втрат з української мови та літератури. Безплатний курс для вчителів української мови та літератури <https://osvitoria.university/courses/nazdojenemo-ukr/>